

A HIÁNY ARCAI

Van egy folyamatosan érvényes meteorológiai prognózisom: „Az elkövetkező huszonnégy órában időjárásunkat alapvetően a fölöttünk áramló levegő sebessége, iránya, nedvessége és hőmérséklete fogja meghatározni.” Ezt aztán lehet adatokkal gazdagítani, cizellálni, polírozni, de eltérni tőle nem nagyon.

Nem is a kliséi az érdekesek: hanem az, hogy jelzi: nekünk semmi közünk a tartalmához, vagyis csak alkalmazkodni tudunk hozzá, de meg nem változtathatjuk. Valamiképpen persze befolyásolja a létezésünk, működésünk, de olyan kifürkészhetetlen módon, olyan áttételekkel, olyan hosszú távon, hogy erről mindennapjaink és egyéni életünk alapján nincs mit mondanunk. Ezzel szemben mindennapi keserveink között mindig ott van, hogy jóformán bármi történjék is az időjárás által, egy városlakó számára majd minden évszak, különösen ha olyan, amilyennék illik lennie: *botrány*.

Korunban a hó talán már csak a gyerekeknek (esetleg némely költőnek) öröm. De már a gyerekekben sem vagyok biztos. Mert ezernyi okuk van, hogy ne legyen idejük örülni. Az iskola, az utazás, az internetezés és egyebek mellett a *gyerekség* már nem fér bele az életükbe. Mikor szánkoznának, mikor rajzolnának, írnának a hóba? Mikor és hol ragadhatná el őket a végtelen, fehér ragyogás, aminek a fényében talán az örökkévalóságból kapunk kóstolót? (Ahogyan a tavasz zsendülésében, a nyár ragyogásában, az ősz boldogító szomorúságában is...) A modern, városlakó

ember számára azonban – ismétlem – minden évszak botrány. És ezt már gyermekkorában elkezd tanulni. Ezért nem tudhatja, hogy valójában minden évszak *ünnep*. És ezért is csökken a költők ázsiója, s ezért láthatunk egyre kevesebb hőembert a köztereken...

Tavasszal förtelmes a város a télen ráragadt kosztól, koromtól, szeméttől. Nyáron a túlhevült házfalak, az olvadó aszfalt, a földközeli ózonpárna kellemetlenségei, allergizáló hatása kínozzák a városlakókat, ősszel az, hogy vissza kell szokniuk lakóhelyükhöz, ahonnan nyáron egy kicsit kiszabadultak, meg szomorúan nézhetik az agyonszózott, betonba zárt, szurdok-klimától halálra gyötört vadgesztenyefákat, ahogyan lombjukat veszve, görcsös erőfeszítéssel még egyszer nekirugaszkodnak a virágzásnak. Amiben némely városi széplelkek az élet diadalát látják, holott az csupán a megkezdett agónia egyik fázisa.

Nem a várost és a falut akarom szembeállítani. Már csak azért sem, mert a városközeli falvak lassanként mindazokat a kellemetlenségeket nyújtani tudják új keletű lakóiknak, amelyek elől azok a városokból menekültek. A modern, urbanizálódott ember és a természet kerültek ellentétbe, és ez a mindenkori időjáráshoz való viszonyban is kifejeződik.

A természet eközben azért, defenzívában, rejtekezve, mint ahogyan egy diktatúra alattvalói, mégiscsak él. Megtartja saját törvényeit, s azok közt is a legfontosabbak egyikét: a folytonosságot. A tavasz nagy lobbanását a nyár virágai követik, augusztus vége felé jön a krizantémok és a ciklámen ideje, bíborba öltözik a cserszömörce, belobban az ecetfák tűzvarázsa. Amikor minden levél lehullott, az avar alatt már előbújik a jácint majdani hajtásainak csúcsa. A legkeményebb tél napjaiban – ezt se hagyjuk ki egészen – ott a hó ragyogása, a zúzmarás ágak kristályparádéja, s a hó védelmében folyik a felkészülés az új virágzásra. Az átmeneti hóolvadáskor kibukkannak a hóvirágok fehér lán-

dzsácskái, a hófoltok között sárgáll a téltemető, kemény fagyban is virágzik a csupasz jázmin, aztán jönnek a többiek, a som, Nagy László kökény-menyasszonyai, Proust galagonyavirágzása. Mert, ezt is ismétlem, nem úgy, mint a városokban, a természetben minden évszak ünnep. Más-hogy és másként, másfajta fényekkel, szépségekkel.

Igaz persze, hogy a városnak is megvannak a maga változó színei: percekre, amikre alig lehet odafigyelni. Igaz, életemben a legragyogóbb szivárványt néhány éve éppen Budapest fölött láttam, valósággal világított. Rajtam kívül senki sem nézte. Meg, jóval régebben, júniusi délben itt süvített el a Napéval vetekedő fényességű meteor a Gellért-hegy felé, azt hiszem, azt is egyedül láttam.

Vagyis állhatunk a város közepén, a világ valahol máshol van, miközben azt hisszük, az urai vagyunk. A legtöbben már nem is tudják, hogy mi a bajuk, csak valami sivár kényelmetlenséget éreznek. Nekik szánám uniformizált időjárás-jelentésemet, nem gúnyból, közös kétségbeesésből. Mert úgy érzem, itt már egyre megy, esik vagy fúj: a természet történései, így a meteorológiai változások csak annyiban számítanak, hogy esetenként más díszletet és jelmezt terítenek ugyanarra a hiányra.

GRÓH GÁSPÁR